

Van kwaad tot erger

Door Paul Vergouwen

Dit is een waar gebeurd verhaal dat zich afspeelt in de 18e eeuw. Het begint met een inbraak met diefstal in de nacht van 29 op 30 december 1755 in de Spiekestraat te Zegge en het eindigt op 16 december 1763 aan de wurgpaal in Breda. Zegge was in 1755 een dorpje met ongeveer 60 huizen en ongeveer 370 inwoners.

Ondanks dat Zegge klein was mocht het zelf recht spreken. De drossaard was de officier van justitie en de secretaris was de griffier. Deze heren waren in dienst van het Markizaat van Bergen op Zoom, waaronder Zegge viel, en waren op de hoogte van de regels en wetten (plakaten) van het land. In die tijd was Abraham Banier drossaard van het oostelijk deel van het Markizaat. Willem van Gils was de secretaris. Abraham Banier en Willem van Gils woonden in Oudenbosch.

Wanneer de schepenen recht moesten spreken lieten zij zich vaak adviseren door een paar deskundigen, in dit geval door twee advocaten uit Breda zijnde de heer Michorius en de heer Damisse. Het oordeel, schuldig of onschuldig, en de strafmaat lag bij de schepenen. De aanhouding van verdachten gebeurde door de eigen bevolking, bij heterdaad, of in opdracht van de schepenen door vorsters. Dat waren politieagenten, maar ook omroepers en deurwaarders. Zegge had geen vorster en moest hulp vragen in de omringende plaatsen.

De namen die in het verhaal voorkomen zijn niet altijd hetzelfde geschreven. Om verwarring te voorkomen heb ik ze hetzelfde geschreven. Ik ben er wel zeker van dat het altijd over dezelfde personen gaat. De informatie voor dit verhaal heb ik gevonden in schepenakten, dorpsrekeningen en criminele rollen uit de archieven van Zegge, Rucphen, Zevenbergen en Breda. Data over dopen, trouwen en begraven komen ook uit de archieven van Oudenbosch en Roosendaal. Andere informatie, zoals over de plakaten, heb ik gevonden op internet.

Aanleiding voor de rechtszaak was een inbraak met diefstal bij Jan Gielen (Jan Chiele) gedoopt 08-09-1723. Jan Gielen is afkomstig uit Rucphen en trouwt op 09-09-1753 te Roosendaal met Catharina Kappoen (Cappoen), gedoopt 28-11-1731, uit Oud Gastel. Ze gaan wonen in de Spiekestraat te Zegge. In de nacht van 29 op 30 december 1755 wordt er bij hen ingebroken. De inbrekers hebben een gat in de stenen muur gemaakt ter hoogte van de keldertrap. Op 30 december komen de schepenen Marijnis Joppen, Cornelis Jongenelen en Jacobus Dam kijken en noteren wat er gebeurd is en wat er gestolen is. Gestolen werden een half varken, wat reuzel en een roggebrood. Het varken weegt 150 pond en is in twee stukken gehakt.

Verder is er gestolen een effen gouden ring met opschrift: "J, J, G, C, K". Een dito ring met een plaat gemerkt "C, K," een dito ring met een knobbel daarop, een dito gouden slot met twee toeren bloedkoralen, een paar zilveren gespen gemerkt "J, G". Een zilveren punthaak en een dito haarsteek, omtrent een dozijn zilveren knopen, omtrent zes gulden geld in verschillende muntsoorten en een langwerpige vierkanten zilveren gesp.

Nadat Jan de inbraak aangegeven heeft bij de schepenen, gaat hij onmiddellijk naar Breda. Hij gaat langs bij zilversmid Vos op de Grote Markt en vraagt hem te waarschuwen, mochten de gestolen spullen aangeboden worden. Dat gebeurt. Op 31 december komen er een jongeman en een jonge vrouw in de winkel en bieden hem een gouden ring met het opschrift "J, J, G, C, K" aan.

Zilversmid Vos herkent de ring uit de beschrijving die Jan Gielen hem gegeven heeft. Hij neemt de ring in beslag en weet de naam van de jongeman te ontfoetselen. De vrouw heeft in de gaten

dat het fout gaat en probeert de zaak te redden door te zeggen dat ze uit Rijsbergen komen. De zilversmid stuurt de informatie naar Jan Gielen. Onmiddellijk gaat Jan weer naar Breda en krijgt bij zilversmid Vos zijn kostbaarheden terug. Daarna gaat hij naar zilversmid Konings, aan de Groenmarkt, waar hij tegen betaling zijn eigendommen terugkrijgt.

Jan Gielen kent de jongeman, die niet uit Rijsbergen maar uit Rucphen komt. Het is Michiel Jaspers bijgenaamd Lugten Tonen Giel. Giel is geboren in Rucphen op 25-11-1735, hij is de zoon van Antonius Jaspers (ook geschreven als Antonius Gaspers) en Cornelia van Gastel die een boerderij hebben vlakbij het Schooijers Heiken in Rucphen. Antonius Jaspers trouwt op 29-06-1704 te Oud en Nieuw Gastel met Digna Meertens(Dijmpna Martens), het stel verhuist naar Rucphen en daar wordt hun eerste zoon Martinus Jaspers op 19-02-1707 geboren. Er volgen nog vier kinderen, maar op 30 april 1716 wordt Digna begraven.

Antonius hertrouwt op 05-04-1717 met Cornelia van Gastel. Samen krijgen ze nog zeven kinderen, waarvan Michiel de jongste is. Op 02-06-1740 overlijdt Cornelia van Gastel. Van de dertien kinderen leven er in 1756 nog Maarten en Marijn, uit het eerste huwelijk, en Huijbert, Jan, Digna, Marie, Gieltje en Michiel, uit het tweede huwelijk.

Giel is op 26-05-1754 getrouwd met Adriana van Arck, 04-10-1732, (ook geschreven als Arp, Hark en Herck) en heeft een zoon genaamd Gerard.

Jan Gielen gaat op 2 januari 1756 naar de gerechtsbode (vorster) van Rucphen Barend van Brevoort. Barend van Brevoort gaat met Jan en twee broers van Jan naar het huis van Giel Jaspers en doen een huiszoeking. Giel zag hen aankomen en kroop weg in een houten kist die in het huisje stond. Ze vinden Giel en twee zilveren gespen en een zilveren punthaak afkomstig van de diefstal. Nog diezelfde dag gaan ze huiszoeking doen op het Schooijers Heiken, ook genoemd Klein Amsterdam, bij Antonius (Teun) Luijks, geboren Rucphen 21-06-1730, bijgenaamd Maaijlievens Jenne Teun, en zijn zus Adriana (Adriaantje) Luijks, geboren Rucphen 12-05-1732, bijgenaamd Maaijlievens Jenne Jaan.

Teun Luijks is op 19-05-1754 getrouwd met Pieternel van Ginneken, gedoopt 23-8-1716. Adriaantje Luijks is op 10-05-1755 getrouwd met Jan Heeren (geen doopdatum bekend). Er zijn nog geen kinderen geboren. Beide zijn kinderen van Petrus Luijks en Joanna van Oosterbosch uit Rucphen. Petrus Luijks is overleden en Joanna van Oosterbosch (Maaij Lievens Jen) is hertrouwd met Hubertus Commissaris. Er zijn familiebanden tussen de families Jaspers, Luijks en Oosterbosch.

Bij Teun Luijks vinden ze het gestolen spek, een zilveren haarsteek en de bloedkoralen. Teun en Giel krijgen de opdracht het gestolen spek te brengen naar de vader van Jan Gielen, die in Rucphen woont. Zij bekennen enige kostbaarheden verkocht of naar de lommerd gebracht te hebben. Zij bidden en smeken om niets tegen de drossaard te zeggen.

Enige dagen later geven een broer en zus van Giel Jaspers zeven guldens en vijf stuivers aan Jan Gielen om het gestolen goed uit de lommerd af te lossen. Joanna Oosterbosch, de moeder van Teun en Adriaantje, gaat met haar kinderen naar Jan Gielen en smeken ook hem om de drossaard niet in kennis te stellen van het gebeurde. Immers hij heeft de gestolen spullen terug gekregen.

Op 12 januari 1756 maken Jan Gielen en de schepenen van Zegge, zijnde Marijn Joppen, Cornelis Jongeneelen en Cornelis Schrauwen, een verklaring op en geven deze aan de drossaard Abraham Banier. Giel Jaspers was al op 11 januari gevangen genomen en ondervraagd. Naar aanleiding van dit verhoor en de verklaring van Jan Gielen en de schepenen van Zegge geeft de

drossaard Abraham Banier opdracht om de drie dieven in de boeien te slaan. Echter Teun en Adriaantje hebben van de arrestatie van Giel gehoord en zijn gevlucht naar “Keizerlijk Brabant”, ongeveer het huidige België.

Op 13 januari wordt Giel verhoord. Van het verhoor is een verslag gemaakt. Het is een vrijwillige bekentenis. Er is geen druk op hem uitgeoefend door middel van marteling of dergelijke. Men noemde dit buiten pijn van banden of boeien. Giel bekent dat Adriaantje een dag of twee voor Nieuwjaar bij hem aan huis kwam en hem vroeg naar haar te komen. Toen hij daar kwam, was Teun daar en deze vroeg of hij mee wilde gaan om kalveren te kopen. Giel zei dat hij geen geld had. Dat was geen probleem, Teun en Adriaantje hadden genoeg geld. Om zeven uur zijn zij door de Achterhoek en over de heide naar de heerlijkheid van Zegge gelopen.

Toen zij bij het huis van de heer Swaan aankwamen zei Teun dat hij aardappelen wilde gaan stelen en liet een zak zien die hij hiervoor meegebracht had. Giel zei dat hij dat niet wilde en zei dat hij terug ging. Teun dreigde toen dat Jan de Post zou komen spoken als hij niet meeging. Jan de Post was Jan Sep die gewoond had op de Hoevense heide, hij was onlangs in Prinsenland opgehangen wegens paardendiefstal. Jan had enige jaren post gereden voor het Markizaat en Rucphen, hij was pas 24 jaar oud.

Daarop is Giel meegegaan naar de Leemstraat. Daar is hij achtergebleven en zijn Teun en Adriaantje verder gegaan. Na een uur of twee, drie zijn ze terug gekomen met een half varken, aan twee stukken gesneden. Giel moest daar op passen en Teun en Adriaantje zijn weer weggegaan. Een uur of anderhalf later kwamen ze weer terug met reuzel en een brood. Toen Giel vroeg hoe ze daar aangekomen waren, zeiden ze dat ze een gat in een muur gemaakt hadden en daar doorheen gekropen waren. In de kelder hadden ze het varken en de reuzel gevonden. Giel bekent een deel van het varken naar huis gedragen te hebben.

Onderweg naar huis vertelt Teun dat hij nog meer gevonden heeft, namelijk gouden ringen, een gouden slot en enig zilverwerk, welke hij liet zien. Toen zij thuis aankwamen zei Teun dat hij de andere dag weer naar het huis van Teun en Adriaantje moest komen. Hij is weggegaan zonder iets van het gestolen goed mee te nemen. Toen hij de andere dag weer bij Teun en Adriaantje kwam, vroeg Teun of hij de volgende dag met Adriaantje naar Breda wilde gaan. Hij had geen idee wat Adriaantje in Breda moest doen. Toen zij echter in Breda aankwamen ging Adriaantje bij de zilversmid aan de Groenmarkt naar binnen, terwijl hij buiten bij de deur bleef staan.

Adriaantje heeft daar het gouden slot verkocht voor vier gulden. Daarna zijn ze naar de zilversmid op de Grote Markt gegaan om de gouden ringen te verkopen. De zilversmid bekeek de gouden ring en zei dat hij de gouden ring met inscriptie op papier had staan. Hij zei hun dat ze de ringen over twee of drie dagen terug zouden krijgen als ze konden bewijzen dat ze de ringen op een eerlijke manier verkregen hadden. Daarop vroeg hij naar hun namen. Hij antwoordde Giel Jaspers te heten en Adriaantje vertelde uit Rijsbergen te komen. Daarna zijn ze naar de lommerd gegaan en hebben daar nog enige goederen verpand voor zes gulden. Hierop zijn ze teruggekeerd naar het Schooijers Heiken. Daar kreeg hij van Adriaantje twee zilveren Gespen en een zilveren punthaak. Hierop is hij naar huis gegaan.

Dat Giel niet de hele waarheid vertelde zal later blijken. De verklaring is opgemaakt op 13 januari en ondertekend door Giel Jaspers met een kruisje (hij verklaarde niet te kunnen schrijven), Marijnus Joppen, Cornelis Schrauwen, Cornelis Jongenelen, Jacobus Dam, Wouter Huijbregt Denissen, Adriaan Mathijssen en de secretaris Willem van Gils. Wouter Denissen tekende met de letters WHD en Adriaan Mathijssen met een kruisje.

Op 17 januari 1756 vindt de rechtszaak plaats. In het verslag staat: extraordinaire rechtsdag en vierschaar gespannen bij den weledelgestrenghe heer drossaard Abraham Banier, Heer in Grijsort etc. Present de schepenen M.Joppen, C. Schrauwen, J. Dam, C. Jongenelen, W.H. Denissen en Adriaan Mathijssen.

Den Weledelgestrenghe Heer Abraham Banier Heer in Grijsort, Nomine Officie (uit hoofde van zijn ambt) apprehendant (gevangennemer) en eiser in cas crimineel
Op ende jegens
Giel Jaspers, alias Lugten Tonen Giel, gedetineerde op den vrijheidshuis in den Oudenbosch.

Na opening verzoekt de drossaard, voor hij zijn eis indient, om de verdachte nog een lijst met 47 vragen te mogen voorleggen. De schepenen gaan akkoord en de rechtszaak wordt uitgesteld.

Nog diezelfde 17e januari 1756 krijgt Giel de 47 vragen voorgelegd. Het verslag hiervan is letterlijk opgeschreven. Vanwege het taalgebruik is het volgende verslag geen letterlijke vertaling maar een samenvatting van wat er in het document stond.

De gevangene zegt te zijn Giel Antonisse Jaspers, bijgenaamd Lugten Tonen Giel en ongeveer 20 jaar oud te zijn. Hij weet niet beter dan geboren te zijn in Rucphen en dat zijn vader Antonij Jaspers is en zijn moeder Cornelia Huijbrechtse van Gastel. Zijn moeder is al enige jaren dood en zijn vader woont dicht bij het Schooijers Heiken onder Rucphen. Zijn vader en moeder hebben altijd geboerd en zijn vader doet dat nog altijd met een os. Zelf heeft hij als schaaapwachter gediend en sinds een jaar of zes, zeven gaat hij in de zomer in de klei werken. Sinds ongeveer twee jaar is hij getrouwd.

Het laatste jaar heeft hij boekweit en haver gepikt en gedorst en verder boerenwerk gedaan. Op de vraag wie zijn broers en zussen zijn zegt Giel dat hij twee hele en twee halfbroers heeft genaamd: Jan, Huibert, Maarten en Marijn. En drie hele zusters met name Dingena, Marie en Giletje. Op de vraag wat zij doen om aan de kost te komen en of zij ook dieverijen gepleegd hebben antwoordt Giel: Jan en Huibert stouwen (drijven) kalveren en gaan in de zomer in de klei werken. Marijn boert met een os en houdt een koe of twee, drie. Maarten werkt en houdt een beest of twee. Zijn zuster Dingena woont in Etten en boert daar met een paard en schenkt af en toe een sopje (sterke drank). Maria stouwt kalveren en haar man gaat in de zomer werken. Giletje boert onder Rijsbergen met een os en houdt een beest of twee, drie. Verder zegt hij niet te weten of zijn broers of zussen enige dieverij gepleegd hebben.

Giel zegt op maandag 29 december 1755 ontboden te zijn bij het hutje van Teun, waar Teun en Adriaantje aanwezig waren. Hij kwam aan om een half uur voor zonsondergang. Hij is tot omtrent zeven uur gebleven en daarna zijn ze gedrieën weggegaan. Er is tot dan geen overleg geweest om te gaan stelen. Onderweg werd pas over het stelen van aardappelen gesproken. Daartoe had Teun een zak bij. Giel zegt niet mee geweest te zijn naar het huis maar een eind voor het huis gewacht heeft tot de twee terugkwamen.

Dit antwoord wordt doorgestreept en vervolgens geeft Giel toe geweest te zijn in de Spil bestraat. Adriaantje en Giel zijn bij een stromijt blijven staan. Teun zei dat hij op onderzoek uitging of hij koren kon stelen. Twee uur later kwam hij terug en vertelde dat hij een gat in een kelder had gebroken en dat er in die kelder spek was. Gedrieën zijn ze naar het gat in de kelder gegaan. Teun had het gat gemaakt met een groot mes waarvan het lemmet een voet lang was en een pink dik. Giel weet niet of Teun alleen door het gat is gekropen of dat Adriaantje mee is gegaan. Hij stond op straat op wacht om te waarschuwen wanneer er volk aan kwam.

Giel zegt dat Teun en Adriaantje een half varken, wat reuzel en een roggebrood bij zich hadden. Later toen ze op de heide aankwamen liet Teun de gouden ringen, zilveren knopen en gespen zien. Of hij zeker weet dat uit die kelder, waar het gat gebroken was, het varken, de reuzel en brood gestolen is. Giel zegt dat hij gezien heeft dat het uit de kelder kwam. Hij zegt niet gezien te hebben dat Teun de sieraden uit een kist en kast gehaald heeft. Hij weet ook niet hoe hij in die afgesloten kist en kast gekomen is. Giel ontkent dat hij de gestolen goederen naar het Schooijers Heiken of Klein Amsterdam gedragen heeft, wel zegt hij een stuk spek een eindje gedragen te hebben. Teun droeg de sieraden en het andere stuk spek, Adriaantje droeg, in haar voorschot, het brood en de reuzel. Hem was een stuk spek beloofd maar hij heeft niet meer gekregen dan twee zilveren gespen en een zilveren punthaak.

Giel geeft toe dat hij op 31 december met Adriaantje naar Breda is gegaan en enig zilverwerk in de lommerd verpand en enig zilverwerk verkocht heeft. Naar zijn gissing heeft het omtrent 10 gulden opgebracht. Verder wordt gevraagd of vorster Barend van Bredevoort bij hem in zijn hut of huis is gekomen en wie hij bij zich had. Giel antwoordt dat Brevoort inderdaad bij hem aan huis is geweest en dat hij Jan Gielen en twee broers van Jan en ook nog Geert Braat bij zich had. Zij hebben inderdaad huiszoeking gedaan en hebben enige sieraden, die bij Jan Gielen gestolen zijn, gevonden. Giel zegt de sieraden teruggegeven te hebben. Daarna moest hij mee naar het hutje van Teun, alias Maaijlievens Jenne Teun.

Giel weet niet of Teun de gestolen sieraden teruggegeven heeft, hij was zo in de war geweest dat hij niet weet wat Teun teruggegeven heeft. Giel geeft toe gesmeekt te hebben niets tegen de drossaard te zeggen. Hij heeft samen met Teun het half varken naar het huis van Jan Huijbrechtse, de vader van Jan Gielen, gedragen. Ook daar heeft hij gesmeekt niets tegen de drossaard te zeggen. Dan wordt gevraagd wie de zeven gulden aan Jan Gielen heeft gegeven om de lommerd in Breda te lossen. Giel zegt dat Adriaantje Luijks aan zijn broer Jan en zijn zuster Marie verzocht heeft enig geld aan Jan Gielen te geven om de lommerd te lossen. Giel heeft hun de vier gulden gegeven die hij van Adriaantje kreeg en zijn broer Jan heeft de rest gegeven in ruil voor een kast van Teun Luijks.

Op de vraag of hij in zijn gemoed niet overtuigd is geweest dat hij de dood had verdiend door het bijwonen en medeplichtig zijn aan deze dieverijen en huisbraak, antwoordt Giel dat hij daar wel voor gevreesd heeft. Hij heeft verleden dinsdag gesmeekt om hem het leven te schenken en hem te laten lopen met een geseling en brandmerken.

Hem wordt gevraagd of hij twee ooms heeft gehad genaamd Marijnus Janse Jaspers en Cornelis Janse Jaspers. Giel denkt van wel, maar weet niet dat zij wegens het stelen van bijenkorven met bijen publiekelijk zijn gegeseld en vervolgens voor 12 jaar in het tuchthuis te Breda gedetineerd zijn geweest. Wel zegt hij gehoord te hebben dat zij in het spinhuis te Breda gezeten hebben. Of hij door zulke openbare straffen niet voldoende gewaarschuwd was om aan dergelijke dieverijen en huisbraak zich schuldig te maken. Giel antwoordt dat hij nooit had gedacht dat Teun en Adriaantje hem op zo'n onnozele wijze erbij zouden hebben gebracht.

Aldus de verklaring van Giel Jaspers die deze bekentenis vrijwillig deed zonder de pijn van boeien of banden. De verklaring is hem voorgelezen en hij heeft hem ondertekend met een kruisje. Getuigen van de verklaring waren: Marijnus Joppen, Cornelis Jongenelen, Jacobus Dam, Cornelis Schrauwen, Adriaan Mathijssen en Wouter Denissen.

Op 20 januari 1756 wordt de rechtszaak voortgezet. Drossaard Abraham Banier overlegt de bewijsstukken en leest zijn eis voor (deze wordt in het stuk niet genoemd).

De gedetineerde, die de eis en conclusie gehoord heeft, verzoekt het leven te mogen behouden en als een geseling en een brandmerk niet genoeg zijn, heeft hij er liever twee of drie. Verder verzoekt hij, als hij moet sterven, om zijn vrouw, zijn vader en zijn zuster te mogen spreken. Voordat de schepenen hun uitspraak doen, leggen zij de zaak voor aan twee neutrale rechtsgeleerden. Zij committeren daar toe de heer secretaris, Willem van Gils, en schepen Marijnus Joppen. Deze gaan naar Breda om het advies te halen, hiervoor hebben zij drie dagen nodig.

Op 24 januari 1756 wordt de rechtszaak voortgezet. De eiser verzoekt het advies te openen en recht te spreken. Hierna volgt weer een opsomming van het gebeurde. Daarna volgt de uitspraak. In gewone mensentaal staat hierin ongeveer het volgende:

Omdat de gedetineerde volgens zijn bekentenis zich heeft schuldig gemaakt aan het helpen van voornoemde dieverijen en dat dusdanige misdrijven, in een land waar politie en justitie regeert, niet getolereerd, maar ook als voorbeeld en afschrik, moet worden gestraft, zo is het dat de schepenen van deze hoge heerlijkheid Zegge, gezien hebbende de bekentenis van voornoemde Giel Jaspers, alias Lugten Tonen Giel, mitsgaders nog gezien, gelezen en geëxamineerd hebbende de criminele eis van de Weledel Gestrenge Heer Abraham Banier Heer in Grijsort Drossaard over het Oostkwartier van het Markizaat van Bergen op Zoom; het advies van de twee neutrale rechtsgeleerden, de aanvullende bewijzen, en dus op alles gelet en acht gegeven hebbende, veroordelen we Giel Jaspers, voor het helpen plegen van dieverijen te huize van Jan Janse Gielen, om gebracht te worden naar de plaats alwaar men gewoon is executie van criminele justitie te doen en aldaar, tot afschrikking en als voorbeeld, zeer strengelijk met roeden te worden geselsd en gebrandmerkt; voorts verbannen we hem voor eeuwig uit het Markizaat van Bergen op Zoom en de heerlijkheid Borgvliet. In afwachting van zijn verbanning zal de gedetineerde op een veilige plaats worden opgesloten. Verder wordt Giel veroordeeld bij te dragen in de kosten van het proces.

Uit onderzoek van de schepenen blijkt later dat er bij Giel niets van waarde te halen viel. Maar wat heeft het proces van Giel gekost? In de dorpsrekeningen vinden we een aantal posten die met het proces te maken hebben. Zo heeft het advies van de twee neutrale rechtsgeleerden 25 gulden gekost. Willem van Gils, secretaris van den lande van Zegge, en Marijnus Joppen, die naar Breda gaan om het advies te halen, declareren 15 en 12 gulden voor hun reis en verblijf van drie dagen naar Breda. Marijnus Joppen begeleidt Giel naar de gevangenis in Bergen op Zoom, hiervoor declareert hij 3 gulden. Voor de tijd dat Giel in Oudenbosch gevangen gezeten heeft wordt 6 gulden gedeclareerd door de gerechtsbode en 7 gulden en vijf stuivers kostgeld door het Vrijheidshuis van Oudenbosch.

Voor acht bossen stro, waarop Giel moet slapen, werd 8 stuivers betaald. In afwachting van zijn verbanning heeft Giel vijf dagen in de gevangenis van Bergen op Zoom gezeten. Hiervoor declareert de portier van de gevangenis vijf gulden en twaalf stuivers. Nicolaas Blercq, slotenmaker te Oudenbosch, declareert 6 gulden 16 stuivers voor het maken van het brandmerk en acht krammen. Het brandmerk bestaat uit het wapen van het Land van Zegge. Verder wordt nog 3 gulden en 3 stuivers betaald voor de zegels die gebruikt zijn bij het proces.

Giel wordt dus veroordeeld voor het helpen bij inbraak en diefstal. Zijn straf is dat hij geselsd en gebrandmerkt wordt. Verder mag hij zich niet meer vertonen in het Markizaat van Bergen op Zoom. Het Markizaat bestond uit het gebied dat bestaat uit de huidige gemeenten Bergen op Zoom, Woensdrecht, Roosendaal en een gedeelte van Rucphen.

Op 26 januari 1756 wordt de executie uitgevoerd. Wie de executie uitvoert staat niet vermeld maar het was gebruikelijk om iemand hiervoor in te huren. Hoe hij is uitgevoerd weten we niet maar waarschijnlijk is Giel met de krammen vastgezet en daarna met een bos twijgen (roede) geslagen. Daarna is het brandmerk toegebracht. In dit brandmerk stond de naam van de plaats waar dit gebeurd was. Werd een gebrandmerkte persoon nogmaals opgepakt dan kon men informatie over de gepleegde delicten opvragen.

In de 18e eeuw zijn er verschillende wetten (plakkaten) ingevoerd waarin beschreven stond welke straffen men mocht geven en voor wie deze wetten gelden. Omdat er op het platteland geen politie was, waren de straffen op het platteland zwaarder dan in de stad. Verzwarende omstandigheden waren er voor zwervers en zigeuners. Als men een eerste overtreding beging, werd men geseseld; bij een tweede overtreding werd men gebrandmerkt en bij een derde volgde de doodstraf. Iemand die dus gebrandmerkt was en geen vaste verblijfplaats had, werd na een derde misdrijf ter dood gebracht. Zelfs lichte vergrijpen, zoals bedelen en dergelijke, kwamen hiervoor in aanmerking.

Hier eindigt het proces van Giel Jaspers. Giel verhuist naar Etten, dit valt namelijk onder de Baronie van Breda en daarmee voldoet hij aan zijn verbanning. Op 18-11-1758 wordt daar een dochter, Cornelia Jaspers, gedoopt. Waarom hebben Teun, Adriaantje en Giel zo'n groot risico genomen om in te breken en te stelen? Waarschijnlijk uit jaloezie. Ze kenden elkaar en verschilden niet veel in leeftijd. Jan Gielen had het, ondanks zijn jonge leeftijd, goed voor elkaar. Hij had een mooie boerderij en geld. Teun was er net voor de inbraak langs geweest om kalveren te kopen en had het een en ander gezien. Zo had hij gezien dat de sleutels van de kast en de kist in de schort van Catharina Kappoen zaten en hij had het varken in de kelder gezien. Hij had iemand nodig om het vlees te helpen dragen. Dat hij hiervoor Giel Jaspers vroeg is Giel duur komen te staan.

In 1759 vinden we weer aktes waarin Giel genoemd wordt, nu in Rucphen. Wat is er gebeurd? Tijdens de Rucphense kermis, op 26 augustus 1759, krijgt Giel ruzie met Adriaan Ackermans. Het loopt uit de hand en Giel wordt opgepakt. De schepenen maken een verslag van het gebeurde op. Eerst worden er de getuigenverklaringen opgenomen.

Adriaan Ackermans en Bastiaan Keijzers, beide wonende te Rucphen, Cornelis Campenhout uit Roosendaal en Cornelis Moerings uit Etten, worden in opdracht van de drossaard Abraham Banier, onder ede verhoord. Adriaan Ackermans verklaarde dat op 26 augustus 1759, des middags omtrent 3 uur, aan zijn draaibord gespeeld hebben: Giel Jaspers, alias Lugten Tonen Giel, Jacobus Heeren, alias Jan Bulle Koo, en de zoon van Tomas Vis. Dat over het gelijktijdig draaien ruzie ontstaan is tussen Giel Jaspers en Jacobus Heeren.

Dat Giel Jaspers het geld van het draaibord pakte en in zijn zak stopte. Adriaan Ackermans zei dat het geld hem toebehoorde, hij pakte het ijzer van het draaibord waarop genoemde Giel Jaspers hem aanviel, zeggende: "gij zijt een hondsvod". Giel Jaspers wrong het ijzer uit de hand van Adriaan Ackermans waardoor hij deze zwaar blieseerde en met hetzelfde ijzer sloeg hij tegen de linkerarm van Adriaan Ackermans. Daarna riep Giel Jaspers: "ik zal u wel anders krijgen" en trok gelijktijdig zijn mes en haalde uit naar Adriaan Ackermans. Deze ontweek de stoot maar werd nog van achter in zijn rok (jas) gesneden. Ackermans toont de jas waarin een scheur zit. Hij is naar buiten gevluht, is naar het huis van Hendrik van Zitteren gerend en heeft zich verscholen achter de deur. Genoemde Giel Jaspers is Ackermans al zwaaiend met zijn mes gevolgd en Ackermans zou deerlijk gewond geraakt zijn als Giel hem ingehaald zou hebben.

Aldus staat opgetekend in de verklaring onder ede van 17 augustus 1759. De akte is ondertekend door: Adriaan Ackermans met een kruisje, Bastiaan Keijzers met een kruisje, Cornelis Kampen,

Cornelis Moerings, A. Hellemons, Cornelis Voeten en Cornelis Jansen Coninx. Het draaibord, beschreven door Jonna Dommerholt in het artikel "Kijk op kermis", is een rouletteachtig spel.

Hierna volgt het verhoor van Giel Jaspers. Giel geeft toe die bewuste middag gespeeld te hebben aan het draaibord van Adriaan Ackermans, maar zegt geen geld van het draaibord gepakt te hebben. Wel heeft hij het ijzer van het draaibord door de hand van Adriaan Ackermans gehaald maar heeft losgelaten toen hij bloed zag. Ook heeft hij hem niet gestoken, wel had hij een mes in zijn hand, maar dat had hij in de hand gehad om peperkoek te eten. Hij zegt drie jaar geleden geseseld en gebrandmerkt te zijn in de heerlijkheid Zegge wegens medeplichtigheid aan inbraak en diefstal maar wist niet dat hij verbannen was.

Hierna volgen nog vragen over andere dingen. Op de vraag of hij Kaat Pral (Catharina van Lilhoven, Lillo) huisvrouw van Andries Rommens, alias Kortten Dries kent, zegt hij dat hij haar wel kent maar nooit met haar uit geweest te zijn. Wel heeft hij in haar gezelschap een stuk of vier kalveren gekocht. Eén op de Westelaar onder Wouw, zonder de mensen te kennen, voor een gulden, één bij de brouwer naast de grote kerk voor 16 stuivers, één bij De Bruijn in Wouw, tegenover de brouwer voor 35 stuivers en één naast De Bruijn voor 13 stuivers.

Over Jacob Wijnen zegt hij, deze wel te kennen en niets ten laste van hem te weten maar geen stok (verzameling, in dit geval zwerm) bijen gestolen te hebben. Verder zegt Giel dat hij enige tijd nadat hij geseseld en gebrandmerkt was, een os en een kleine koe gekocht had op de Westwezelse (Wuustwezel) heide van een koestouwer die hij daar tegenkwam. Voor de os heeft hij 23 gulden en voor het koetje 16 gulden betaald. Hij heeft de os verkocht aan Bastiaan Keijzers voor 27, 28, 31 of 32 gulden. Het koetje heeft hij verkocht aan Pieter Tak op Vorenseinde voor 13 of 14 gulden.

Zelf had hij de beesten contant betaald met dukaten, schellingen en dubbeltjes. Hetzelfde geld heeft hij gemaakt voor het koetje van zijn vader. Zijn vrouw heeft dat koetje verkocht aan een man uit de Noordhoek, zonder deze te kennen, voor 24, 25 of 26 gulden. Het mes, dat in zijn zak gevonden is toen hij gisteren gevangen genomen werd, en aan hem getoond is, is niet het zijne en heeft hij ook niet in zijn zak gehad.

De akte is opgemaakt te Rucphen op 27 augustus 1759 en ondertekend door Giel Jaspers en schepenen A. Hellemons.

Op 31 augustus 1759 verschijnen voor de schepenen Janna Marijnissen Jaspers, huisvrouw van Geert Evertse Braat, Jan Jan Cornelisse Roks en zijn huisvrouw Maria van der Straaten en Catharina de Bruijn, huisvrouw van Marijn Antonisse Jaspers. Marijn is de halfbroer van Giel Jaspers. Zij leggen onder ede een verklaring af.

Janna Marijnissen Jaspers verklaart dat zij en Marijntje van Zundert op een zondag voormiddag, ongeveer drie maanden geleden, toen zij van de kerk naar huis liepen Giel Jaspers, alias LugtenTonen Giel, en Catrien Willemse van Lilhoven (Lillo), alias Kaat Pral, huisvrouw van Andries Rommens, alias Kortten Dries, samen uit een heg hebben zien komen. Martijntje zei verwonderd te zijn hen beide te zien, zij dacht dat Giel Jaspers allang thuis moest zijn geweest. Waarop Janna zei dat ze het niet wilde zien en er lange tijd veel verdriet van gehad heeft.

Catrien van Lilhoven is de zus van Cornelia van Lilhoven, deze laatste is getrouwd met Jan Jaspers, de volle broer van Giel Jaspers. Janna is getrouwd geweest met Jan Rommens. Of dit een broer is van Andries is niet bekend. Het schijnt dat Janna en Martijntje hun mond voorbij gepraat hebben want op de eerste heiligendag na die zondag, komt Giel verhaal halen. De vrouwen zijn

onderweg naar de kerk en bij de kerk ontstaat een woordenwisseling. Giel noemt hen kanalje en zij noemen hem een schelm. Hierop slaat Giel Janna met een stenen kan, die hij in zijn hand had. Daarna loopt hij naar Geert Braat, de man van Janna, die een eindje vooruit liep. Bij hem aangekomen vraagt hij Geert of deze het niet wil opnemen voor zijn vrouw. Meteen daarop trekt Giel zijn mes en "sniijdt" Geert door zijn jas. Hierna vertrekt Giel.

Na het eindigen van de kerkdienst gaat iedereen richting huis. Janna loopt met Kaat Pral naar huis en haar man, Geert, loopt naast de halfbroer van Giel. Giel duikt weer op en slaat dreigende taal tegen Janna uit. Zij beantwoordt die dreiging met "gij kunt doen wat gij wilt." Daarop slaat Giel Janna driemaal op de rug en arm met een stok, die hij bij zich had, waardoor haar linkerarm enige tijd onbruikbaar geweest is. Hierna gooit Giel de stok weg en trekt weer zijn mes. Hij loopt weer naar de man van Janna en steekt hem zonder iets te zeggen in de schouder. Geert verschuilt zich achter de halfbroer van Giel. Deze duwt Giel weg en zegt: "hij heeft u immers niets kwaads gedaan." Hierop gaat Giel weg zonder verder iets te zeggen. Volgens Janna heeft Geert hierna geen gezond uur meer gekend.

In hoeverre Janna Marijnissen Jaspers familie is van Giel is niet duidelijk. Janna is geen dochter van Marijn, de halfbroer van Giel. In 1732 is Janna getrouwd met Jan Rommens, dus al veel te oud om een dochter van hem te kunnen zijn. Wel kan Janna een tante of nicht van Giel zijn. Jan Cornelisse Roks (Rox) en zijn huisvrouw Maria Pieters van de Straaten verklaren dat Giel Jaspers en Kaat Pral geruime tijd hebben samengewoond als man en vrouw. Dit tot spot, walg en aanstoot van eenieder. Dat dit voor een getrouwde man en getrouwde vrouw, die kinderen hebben, niet te dulden is.

Catharina de Bruijn, huisvrouw van Marijn Antonisse Jaspers, halfbroer van Giel Antonisse Jaspers, verklaart dat Giel op de 16e augustus 1759 bij haar huis is gekomen. Hij beschuldigde haar ervan aan de heer requirant (eiser) te hebben verraden dat hij een erfenis, van 22 gulden van zijn vader, gekregen had. De drossaard requirant heeft het bedrag in beslag genomen. Dit zouden de kosten van zijn proces in Zegge geweest kunnen zijn.

Giel eist van haar het geld en dreigt met een stok haar hoofd in te slaan. Ook verklaart zij dat haar zwager Giel zeer familiair en dagelijks is omgegaan met Catrien Willemse van Lilhoven, alias Kaat Pral, wat veel opspraak onder de mensen heeft veroorzaakt. Ook heeft zij gehoord dat Giel tweeënehalf jaar geleden een os en koe gewonnen had met kaartspelen. Ook zou hij in die tijd met een landloopster, genaamd Adriaantje Houwstil of Houbij, wel vijf of zes weken opgetrokken te zijn en naar verluidt heeft zij een kind van hem gehad. Verder verklaart ze dat ze Giel daags voor de kermis gewaarschuwd heeft zich rustig te houden, omdat hij verbannen is.

Zij heeft altijd ingewoond en woont nog steeds in het huis van haar schoonvader. Deze heeft nooit meer dan twee koeien gehad en zij heeft nooit gehoord dat haar schoonvader, Antonij Jaspers, alias Lugten Toon, een koe aan Giel geschonken heeft. De akte is ondertekend door: Janna Marijnissen Jaspers, Martijntje van Zundert, Jan Cornelisse Roks, Maria Pieterse van der Straaten, Catharina Janse de Bruijn, die allen niet konden schrijven, J. v. Dremmen (secretaris) en schepenen H. Hellemons

Drossaard Abraham Banier wordt op de zaak gezet en hij geeft de schepenen een lijst met 91 vragen. Op 5 september 1759 leggen de schepenen de vragen voor aan Giel Jaspers. De vragen zijn uitgebreid en meestal kan er een kort antwoord gegeven worden. Op veel van deze vragen weten we het antwoord al. Daarom een verslag van de ondervraging.

De eerste vragen gaan over wie hij is, hoe oud en dergelijke en waar hij de laatste jaren zich opgehouden heeft. Hij zegt de laatste jaren in Keizerlijk Brabant, Prinsenland, Filipsland, Sint Annaland, Fijnaart en in Etten geweest te zijn. Daar heeft hij onder andere kalveren geslacht, hoenderen vet gemest en allerlei andere werkzaamheden gedaan.

Hij heeft inderdaad met een landloopster, "in de wandeling" genaamd Adriaantje Houwstil of Houbij een week of vier in oosten Rijen Brabant uit geweest. Hij heeft inderdaad een os en een koe mee gebracht uit Brabant maar deze niet gewonnen met kaartspelen en heeft dit ook nooit gezegd. Zijn vrouw wist niet waar hij was, zij dacht dat hij ergens op het land werkte. De os en koe heeft hij meegebracht van de "Wezelse hei", hij heeft voor de os twee- of drieëntwintig gulden gegeven en voor de koe zestien gulden. Dat alles in zilveren munten en twee gouden dukaten (een gouden dukaat is ongeveer 5 gulden).

Het geld komt van een koe, die hij van zijn vader gekregen had, en de rest heeft hij er zelf bijgelegd. Dan staat er een losse zin tussen waar geen vraag bij hoort. Er staat "er tweeëntwintig gulden voor beloofd, maar nooit betaald heeft". De koopman, van wie Giel de os en koe gekocht heeft, kent hij niet, heeft ook niet naar zijn naam gevraagd. Hij was wat groter dan Giel en had een blauwe kiel aan. Het was in de namiddag omtrent drie uur en er was niemand bij aanwezig. Het lijkt niet aannemelijk dat een onbekende koopman aan een onbekend iemand tweeëntwintig gulden leent, waar ook nog eens geen getuigen bij zijn.

Hij heeft dus een koe van zijn vader gehad. Het was een zwarte koe met een witte rug en een blaarkop en ongeveer tussen de drie en vier jaar oud. Er was niemand bij toen hij die koe van zijn vader kreeg. Zijn vrouw heeft die koe later verkocht toen hij met de kalveren uit was. Dan gaan de vragen over die 26e augustus 1759. Hij heeft inderdaad in Rucphen op het draaibord gespeeld met Ko Heeren en een hem onbekend jongen. Hij heeft daar inderdaad ruzie gekregen. Hij was half dronken en heeft het geld van het draaibord genomen en in zijn zak gestopt. Giel vond dat het hem toekwam.

Om verder spelen te voorkomen heeft Adriaan Ackermans de wijzer van het draaibord genomen. Giel heeft de wijzer willen terug pakken en hem door de hand van genoemde Ackermans gewrongen, waardoor deze zwaar werd gekwetst. Giel heeft daarop zijn mes getrokken en geroepen dat hij Ackermans nog wel zou krijgen en maakte een snijdende beweging naar Ackermans, die wegdook en vluchtte. Giel weet niet meer dat hij Ackermans is gevolgd en hem enkele malen van achteren door de kleding gesneden heeft. Wel geeft hij toe dat Ackermans hem ontvlucht is door zich in het huis van Hendrik van Zitteren te verschuilen.

Giel geeft toe dat hij hem zwaar zou hebben gekwetst als die hem niet ontvlucht was. Giel was boos, omdat hij van Ackermans niet meer aan het bord mocht draaien. Hierop wordt een mes getoond en aan Giel gevraagd of het mes het zijne is. Hij geeft dit toe en weet ook dat het dragen van dergelijke messen verboden is.

Dan wordt aan Giel gevraagd of hij een vrouwke kent genaamd Kaatje Willemse van Lilhoven, huisvrouw van Andries Rommens, alias Kortens Dries. Ja, hij kent haar maar heeft alleen met haar aan de slootkant van de heg gezeten en heeft in de heg geen kunstje met haar gedaan. Giel zegt niet te weten dat Janna Marijnissen Jaspers en Martijntje van Zundert hen uit de heg hebben zien komen. Bij de volgende vraag geeft hij toe dat hij de vrouwen zeer brutaal bejegend heeft op de eerstvolgende heiligen of feestdag na die bewuste dag. Hij had hen gevraagd of zij gezegd hebben dat ze gezien hebben dat hij en Kaat Pral uit de heg kwamen.

Als ze dat gezegd hebben zijn ze “kanalje” heeft Giel geroepen. Er is toen ruzie ontstaan en heeft hij Janna met een stenen kan geslagen. Hij had de kan bij zich omdat hij van zins was olie te gaan halen. Giel geeft toe dat hij Janna wel had kunnen doodslaan of in ieder geval zwaar had kunnen kwetsen. Hij geeft ook toe dat hij haar man heeft aangesproken en met een mes heeft willen snijden. Giel geeft toe dat hij de man door zijn jas heeft gesneden. Daarop, zegt Giel, dat hij naar huis is gegaan.

Bij de volgende vraag geeft Giel toe dat hij Janna en Kaat Pral is gevolgd toen zij uit de kerk kwamen. Hij was ook in de kerk geweest en was daarna naar de winkel gegaan om olie maar hij had de kan daar laten staan. Of hij een stok bij zich had toen hij Janna bedreigde met de woorden “nu zal ik u wel beter geven”? Giel zegt dat niet meer te weten maar geeft vervolgens toe dat hij de stok op het Sprundelsweijken heeft opgeraapt om haar daarmee te slaan. Giel geeft toe dat hij Janna, met de genoemde stok, deerlijk heeft geslagen. Giel wist niet dat zij haar arm enige tijd niet heeft kunnen gebruiken.

Na de klappen met de stok heeft hij deze weggegooid en heeft zijn mes getrokken en is naar de man van Janna gelopen. Giel geeft toe dat hij de intentie had om de man te snijden. Giel zegt de man niet gestoken te hebben, zoals gevraagd, maar hem in de schouder gesneden te hebben. De man heeft zich inderdaad verscholen achter de halfbroer van Giel, deze duwde Giel weg en zei: “hij heeft u immers geen kwaad gedaan”. Giel zegt hierna naar huis gegaan te zijn. Hij zegt niet te weten dat dezelfde Geert Evertse Braat, sedert de mishandeling, geen gezond uur meer gehad heeft.

Daarna wordt gevraagd of hij met Kaat Pral niet zeer schandeleus en ergerlijk geleefd heeft, ja zelfs vleselijk conversatie met haar gehad te hebben. Giel ontkent dit. Daarna wordt gevraagd of Catharina de Bruijn niet is getrouwd met een halfbroer van Giel. Giel antwoord bevestigend. Giel zegt niet meer te weten of hij daags na Maria Hemelvaart (15 augustus) bij haar aan huis is geweest. Giel ontkent dat hij haar ervan beschuldigd heeft dat zij aan de drossaard verraden heeft dat hij een erfenis van zijn vader gehad heeft van tweeëntwintig gulden, en welke onder haar beslag waren. Giel ontkent dat hij haar bedreigd of geslagen heeft.

Vervolgens is er de vraag of het waar is dat hij bij de landloopster Adriaantje Houwstil of Houbij een kind “geproduceerd” heeft? Hij geeft toe met haar vleselijke conversatie gehad te hebben maar weet niet of dit tot een kind geleid heeft. Weet hij niet dat een persoon die reeds gegeseld, gebrandmerkt en voor altijd verbannen is, wegens deze feiten, zoals straatschenderij, mishandeling en overspel met de dood bestraft wordt? Giel zegt dit wel te weten. Er wordt gevraagd of Giel nog ander diefstallen gepleegd heeft. Giel zegt van niet.

Dan wordt gevraagd hoeveel stokken met bijen (bijenzwermen) Giel heeft. Giel zegt dat hij er vijf heeft, twee gekocht en twee gevonden. Hij ontkend een stok bijen bij Jacob Wijnen gestolen te hebben. Dan wordt gevraagd met wie hij drie á vier weken geleden naar Zegge geweest is en of ze ieder een ledige zak bij zich hadden? Giel zegt daar met Kaat Pral heen geweest te zijn en dat ze daar gingen rapen. Giel zegt twee jaar geleden twee varkens opgezet te hebben om vet te mesten. Hij heeft de varkens geslacht en verkocht. Hier eindigt de vragenlijst. Het document wordt ondertekend door Giel Jaspers, A. Hellemons en J. v. Dremmen.

Ondertussen komt er meer informatie binnen over Giel. Drossaard Abraham Banier wil Giel nogmaals aan de tand voelen en heeft weer een nieuwe lijst met vragen, deze keer 39 stuks. De ondervraging door de schepenen vindt plaats op 15 september 1759.

Aan Giel wordt gevraagd of hij Anton Cools, bouwman onder Sprundel, kent en of hij ooit enige vijandschap met de man gehad heeft? Giel zegt hem te kennen als een fatsoenlijk man en nooit enige vijandschap voor de man gevoeld te hebben. Is hij samen met deze Anton Cools niet ongeveer twee jaar geleden bij de kinderen van Jan van Etten aan huis gekomen? En heeft hij toen niet gezegd dat hij de koe met kaartspelen gewonnen te hebben en de os gekocht heeft. Giel geeft toe dit gezegd te hebben.

Heeft hij ook niet in de presentie van Anton Cools tegen Jacob Wijnen gezegd dat Kaat de Bruijn, huisvrouw van Marijn Antonisse Jaspers, en Maria Antonisse Jaspers, huisvrouw van Daniel Boere, een stok bijen van genoemde Jacob Wijnen gestolen hebben? Hierop zegt Giel niet te weten dat hij zoiets gezegd heeft. Giel is de afgelopen jaren Jacob Wijnen meerdere malen tegengekomen en ze hebben toen met elkaar staan praten. Het ging toen over de os en koe.

Giel weet dat op 12 augustus 1759 bij Jacob Wijnen een stok met bijen is gestolen. Giel is op 14 augustus 1759, 's avonds om negen uur, aan het huis van Jacob Wijnen gekomen en heeft hem gevraagd of er een stok bijen gestolen was. Toen deze ja daarop antwoordde heeft Giel hem gevraagd waarom hij geen huiszoeking liet doen. Jacob antwoordde dat het volgens hem geen zin had omdat ze de stok niet in huis zouden hebben. Giel zei daarop: als het de mijne was, zou ik hem wel hebben eer het een half uur verder was. Daarop vroeg hij of Jacob nog lang opbleef en dat hij over een half uur terug zou komen. Hij heeft dit niet gedaan, omdat Jacob Wijnen al naar bed was. Hij is de andere morgen weer aan de werf van Wijnen geweest maar heeft niets tegen hem gezegd. Waarom heeft hij niets gezegd als hij wist wie de stok bijen gestolen had? Giel zegt niets gezegd te hebben omdat hij er niet zeker van was.

Een paar dagen later is hij weer teruggekomen en heeft toen Kaat de Bruijn en Maria Jaspers beschuldigd van de diefstal. Hij heeft toen Jacob Wijnen verteld dat ze gedrieën een complot gesmeed hadden om zijn bijen te stelen maar dat hij dat niet heeft willen doen maar dat hij dacht dat de vrouwen ze gestolen hadden.

Daarna wordt aan Giel gevraagd of hij Nicolaas Wijnink, wonende over de baan onder Etten, kent. Giel zegt hem wel te kennen en niets ten laste van de man te weten en ook niet met hem in onmin te leven. Hij heeft met de man gesproken over de os en de koe en ook over het kind dat hij bij Adriaantje Houwstil of Houbij gehad heeft. Over de koe zei hij dat hij deze met kaartspelen gewonnen had en de os heeft hij te Reatings in Keizerlijk Brabant gekocht. Bij dezelfde Nicolaas Wijnink heeft hij gezegd dat er een stok bijen gestolen was bij Jacob Wijnen en dat Giel wel wist waar die bijen gebleven waren. Hij wist dat omdat hij samen met de vrouwen een complot gemaakt had. Maar toen hij 's nachts aan de deur van Maria Jaspers kwam, waar hij ook Kaat de Bruijn dacht te treffen, was er niemand thuis dan een meisje en twee kinderen. Deze zeiden hem dat haar moeder Maria, Kaat de Bruijn een end was wegbrengen. Giel denkt dat ze toen de bijen gestolen hebben.

Op 26 augustus 1759, de dag dat Giel gevangen genomen is, stonden er zes korven met bijen bij zijn huis of hut. Giel zegt dat er wel zes korven stonden, maar dat er maar in vijf daarvan bijen zaten. Giel zegt dat hij een korf gekocht bij zijn oudmodje (oudtante?) op de Brand onder Rucphen, weduwe van Marijnus Pauwelse, een andere bij Cornelis Rox, twee heeft hij er gevonden en de vijfde was een zwerm.

Niemand van de burens of vrienden wist dat Giel een koe van zijn vader gehad heeft. Giel zegt dat hij de koe van zijn vader gekocht heeft voor tweeëntwintig of vierentwintig gulden, hij heeft vier gulden betaald, maar omdat hij niet meer had, heeft zijn vader hem de rest kwijt gescholden. Dat is met St. Andries drie jaar geleden.

Giel heeft ongeveer vier weken met Adriaantje Houwbij of Houstil in Brabant rondgezworven, dat was na Blooken Pasen (beloken Pasen= eerste zondag na Pasen) van hetzelfde jaar dat hij in Zegge gezeseld en gebrandmerkt was. Hij is toen niet met de os en koe terug gekomen maar twee of drie weken later. Het document wordt ondertekend door Giel Jaspers, A. Hellemons, Jan Swrijters, Cornelis Voeten en J. v. Dremmen.

Op 18 september wordt Giel opnieuw ondervraagd. De schepenen hebben weer een lijst met vragen van Abraham Banier gehad en leggen deze aan Giel voor. De eerste vraag is in welk huis of op welke plaats hij de koe met kaartspelen gewonnen heeft. Giel zegt dat hij dat wel gezegd heeft maar dat het niet waar is. Hij heeft de dieren een paar dagen gestald bij zijn zus Gieltje in Rijsbergen. De beesten waren te moe om ze verder te stouwen. Ze hadden heel ver moeten lopen omdat Giel de tolleren en licenten wilde ontlopen.

Dan gaat het weer over de gestolen bijen. Op de vraag wanneer het complot gesmeed om de bijen te stelen antwoordt Giel dat het gebeurd is op de avond dat de bijen gestolen zijn. Dat complot werd gesmeed bij zijn zus Maria Antonisse Jaspers. Het plan was afkomstig van Kaat de Bruijn. Giel heeft niet meegedaan omdat hij bang was daarmee de galg te zullen verdienen. Hij is wel teruggegaan naar het huis van Maria om te kijken of de twee vrouwen hun plan toch wilden doorzetten. Toen hij ze niet thuis trof is hij naar huis gegaan.

De volgende dag is Maria bij zijn huis langs gekomen en Kaat de Bruijn heeft hij een paar dagen later gezien, maar hen niet meer over de bijen gesproken. Hij weet dus ook niet waar de bijen gebleven zijn. Daarna gaat het weer over de os en koe. Giel blijft, ondanks aandringen, bij zijn verhaal. Daarna wordt hem gevraagd of hij niet enige tijd geleden in een bosje, waar hij wat hout gekapt had, geen bijenkorven heeft neergezet. Giel zegt van niet en weet niet waar die bijen gebleven zijn. Het document is ondertekend door Giel Jaspers, A. Hellemons en Jan Pauwels Wrijters.

Op 20 september 1759 wordt de vierschaar gespannen. Tijdens deze vierschaar worden Giel Jaspers enerzijds en Maria Jaspers en Kaat de Bruijn anderzijds met elkaar geconfronteerd. Giel blijft bij zijn verhaal over het complot om bijen te stelen. Maria zegt dat Kaat de Bruijn, Giel Jaspers en de vrouw van Giel bij haar geweest zijn op de bewuste avond dat de bijen gestolen zijn. Kaat en Giel zijn buiten gebleven toen Maria de lamp aanstak. Even later is Giel weggegaan terwijl zijn vrouw nog enige tijd is gebleven. Maria heeft niet gehoord dat Kaat aan Giel heeft gevraagd of hij mee wilde doen om bijen te gaan stelen. Later die avond heeft zij Kaat de Bruijn weggebracht tot de Hoevense Bliet, ze denkt een uur of anderhalf weggevoerd te zijn.

Giel antwoordt hierop dat Maria wel degelijk gehoord moet hebben dat Kaat de Bruijn hem gevraagd heeft mee te doen met het plan om bijen te stelen. Kaat de Bruijn ontkent dat er een plan was om gedrieën bijen te gaan stelen. Giel is weggegaan die avond en zijn vrouw is nog enige tijd gebleven. Toen ook zij wegging is Kaat door Maria weggebracht tot de Hoevense Bliet. Deze vierschaar heeft plaats gevonden in Oudenbosch.

Toen het document hem voorgelegd en voorgelezen was, volgde er nog een toevoeging. De gerechtsbode Geert Jan Binkhorst zegt dat Giel hem gezegd heeft dat Giel naar zijn zwager Jan van Harp (broer van zijn vrouw) zou gaan en dat die tegen Jacob Wijnen moest zeggen dat hij (Giel) de bijen in een bosje gevonden had en dat zijn vrienden hem een stok bijen van Giel zouden geven. Hiermee geconfronteerd zegt Giel dat hij dit deed omdat het maar over moest zijn. Om beters wil zei hij dat hij de bijen gestolen had. Het document is ondertekend door Giel Jaspers, Maria Jaspers, Kaat de Bruijn, J. v. Dremmen, A. Hellemons, Cornelis Voeten, Jan van Gorp en Jan van Castel.

Op 26 september 1759 wordt Giel weer ondervraagd over dezelfde feiten. Hij blijft echter bij zijn verhaal.

Op 3 oktober 1759 wordt er een rechtsdag gehouden en de vierschaar gespannen. Drossaard Abraham Banier leest de beschuldigingen voor. Giel Jaspers wordt beschuldigd van het zich niet houden aan zijn verbanning door zich op te houden in Zegge en Rucphen. Dat hij in een half dronken bui geld van het draaibord heeft genomen en in zijn zak gestopt. Hij heeft Adriaan Ackermans verwond met het ijzer van het draaibord toen deze om verder ruzie te voorkomen het ijzer van het draaibord nam. Verder heeft hij geprobeerd diezelfde Adriaan Ackermans met een mes te snijden. Hij heeft hem door de jas gesneden en geprobeerd hem zwaar letsel toe te brengen.

Hij heeft, op een Roomse Heiligendag, de naar de kerk gaande Janna Marijnissen Jaspers aangevallen en haar met een stenen oliekan geslagen met het doel haar zwaar te verwonden of te doden. Hij heeft, in diezelfde tijd, Geert Evertse Braat zeer brutaal bejegend en hem met een mes door de jas gesneden. Op diezelfde dag heeft hij Janna Marijnissen Jaspers opnieuw aangevallen en haar met een stok deerlijk geslagen zodat zij die arm enige tijd niet heeft kunnen gebruiken. Daarop heeft hij weer zijn mes getrokken en heeft Geert Evertse Braat met een mes in de schouder gestoken. Verder zijn er nog verdenkingen van overspel en vagebonderen.

Omdat zulke criminele zaken in een land van Justitie niet getolereerd kunnen worden en als afschrik voor anderen, wordt Giel Jaspers veroordeeld om gebracht te worden onder de galg en daar met de strop om de nek zeer strengelijk gezeseld en gebrandmerkt te worden. Verder wordt hij veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf met dwangarbeid en wordt hij voor eeuwig verbannen uit de Generaliteit (ongeveer het huidige Nederland). Houdt hij zich niet aan zijn verbanning dan zal dat met de dood worden bestraft. Verder wordt veroordeeld om de kosten van het proces te dragen.

De zaak was weer voorgelegd aan twee onafhankelijke deskundigen en hun advies wordt opgevolgd. De vermeende diefstal van de os, koe en bijen wordt dus niet bewezen verklaard. Giel wordt na zijn executie naar Middelburg gebracht waar hij de vier jaar gevangenisstraf met dwangarbeid moet uitzitten.

Later horen we weer van Giel, maar eerst kijken we hoe het met Teun en Adriaantje is afgelopen. Op 5 juni 1761 wordt er een rechtsdag gehouden en de vierschaar gespannen door Abraham Banier. Die opent met het verhaal van de inbraak in de nacht van 29 op 30 december 1755. Hij vertelt dat hij zijn best gedaan heeft om de inbrekers te pakken. Hij is daar gedeeltelijk in geslaagd door Giel Jaspers te arresteren. Teun en Adriaantje Luijks zijn echter ontkomen. Echter enige tijd later kwam het Abraham Banier ter ore dat Teun Luijks in Brussel gevangen was genomen. Hij heeft alles gedaan om Teun Luijks uitgeleverd te krijgen, maar toen dat niet wilde lukken heeft hij kopieën van de stukken naar Brussel gezonden. Teun is over de zaak in Brussel verhoord met het gevolg dat Teun veroordeeld werd tot de galg. Teun is dus in Brussel terechtgesteld en overleden. Het stuk vermeldt niet wanneer dat gebeurd is. Het is wel gebeurd voor 6 juni 1758.

Verder vertelt Abraham Banier dat hij er kennis van heeft gekregen dat Adriaantje Luijks de stoutheid heeft zich hier nu en dan op te houden. Hij vond het zijn plicht haar te arresteren, hetwelk afgelopen nacht gebeurd is. Omdat er in Zegge geen veilige bewaarplaats voor gedetineerden is heeft hij haar in het vrijheidshuis van Oudenbosch laten opsluiten. Hij verzoekt de schepenen om hun goedkeuring over de gevangenneming en vraagt om tegen Adriaantje te

mogen procederen. Hij herinnert hen er aan dat zij eigenlijk al op 13 januari 1756 hun toestemming hiervoor hadden gegeven.

Op 6 juni 1761, 's morgens om negen uur, wordt Adriaantje een eerste keer ondervraagd. Het volgende wordt opgeschreven. Adriaantje zegt te zijn Adriaantje Petersen Luijks, omtrent 26 jaren oud, geboren aan het Schooijers Heiken onder Rucphen. Ze zegt dat haar vader dood is en dat haar moeder nog leeft. Haar moeder is Jenneke Oosterbos, doch in de wandeling genaamd Maaij Lievens Jen. Ze zegt een broer te hebben gehad genaamd Antonij Petersen Luijks in de wandeling bekend als Maaij Lievens Jenne Teun. Ze zegt dat ze weet dat haar broer is opgehangen maar weet niet waar.

Ze zegt Giel Jaspers alias Lugten Tonen Giel wel te kennen maar hem nooit bij haar ontboden te hebben. Wel is ze met hem naar Breda gegaan, ze werd hiertoe gedwongen door haar broer en Giel Jaspers. Ze heeft daar niets gekocht of verkocht. Ze zegt niet te weten dat vorster Brevoort huiszoeking gedaan heeft bij haar broer en Giel Jaspers en dat daar de gestolen goederen gevonden zijn. Ze ontkent tegen Brevoort en Jan Jansen Gielen gezegd te hebben dat ze het gouden slot en bloedkoralen voor vier gulden verkocht heeft bij juwelier Koninks. Ze is ook nooit met haar moeder bij Brevoort aan huis geweest. Ze zegt dat ze sinds januari 1756 geen vaste woonplaats heeft gehad en hier en daar in Keizerlijk Brabant en elders omgezworven en gewerkt te hebben. Het document is ondertekend door Adriaantje Luijks met een kruisje, Cornelis Jongenelen, Jacob Dam, Cornelis Schrauwen en secretaris D. van Broek.

's Middags om vier uur wordt Adriaantje opnieuw ondervraagd. Deze keer verteld ze de waarheid zoals in het begin van het verhaal is beschreven, met het verschil dat Giel Jaspers wel degelijk bij het gat in de kelder muur aanwezig was om de spullen, die Teun door het gat aangaf, aan te pakken. Op 8 juni 1761 wordt haar bekentenis voorgelezen en wordt haar gevraagd of dit de oprechte en zuivere waarheid is. Adriaantje zegt dat het de waarheid is en blijft bij haar verhaal.

Nog diezelfde dag wordt er een rechtsdag gehouden en de vierschaar gespannen. De eiser, Abraham Banier, legt de bewijzen voor en deelt zijn eis mee. Adriaantje die de eis hoort verzoekt om genade. De schepenen besluiten de zaak weer voor te leggen aan twee neutrale rechtsgeleerden. Cornelis Schrauwen en de secretaris D. van Broek zullen dit advies gaan halen.

Op 12 juni wordt de rechtszaak voortgezet. Abraham Banier verzoekt het advies te openen en recht te spreken. Het advies wordt geopend en voorgelezen. Het bevat weer het hele verhaal zoals in het begin beschreven. Het oordeel is dat inbraak en diefstal zaken zijn die in een land van justitie en politie niet kunnen of mogen worden getolereerd en strafbaar zijn. Zo is het dat de heren schepenen, op alles gelet en overwogen hebbend en speciaal rekening houdend met het placaat van 18 maart 1723, gezien het schriftelijk verzoek van Abraham Banier, Heer in Grijsoort, drossaard van het Oost kwartier van Bergen op Zoom en het advies van twee neutrale rechtsgeleerden recht doende verklaren voor recht, uit naam van zijne Hoogvorstelijke Doorluchtigheid, Den Heere Prins van Sultzbach, Palts Graaf aan den Rijn, als Markies van Bergen o Zoom etc. etc. etc. dat de gedetineerde ter zake voorschreven zal worden gebracht ter plaatse alwaar men alhier gewoon is de executie van criminele justitie te doen om aldaar door den meester van den scherpe gerechte met het koord te worden gestraft dat de dood daar op volgt. Verder worden haar goederen geconfisqueerd (in beslag genomen).

Adriaantje wordt dus ter dood veroordeeld. Dit komt mede doordat zij eerder is veroordeeld. Tijdens haar vlucht heeft zij zich schuldig gemaakt aan diverse criminele feiten. In een document uit Oud Gastel blijkt dat Adriaantje daar veroordeeld is.

Op 17 juni 1758 vindt daar een rechtsdag en gespannen vierschaar plaats. Adriaantje Luijks is daar opgepakt en wordt beschuldigd van bedelen, schooien en diefstal. De diefstal vond plaats bij de brouwerij van Joseph Leenaars op Kuivenzand. Zij heeft daar een rode, breed gestreepte caleminke rok, die daar op de kuip lag, gestolen. Met een rok wordt een jas bedoeld, calemink of kalemink geeft de kwaliteit aan of de manier waarop de stof geweven is.

De straf die zij daar krijgt is geseling en verbanning voor eeuwig uit het Markizaat. De eiser in dit proces is weer Abraham Banier. Het is dus vreemd dat hij Adriaantje niet ook oppakt voor de diefstal in Zegge. Gaf hij Adriaantje nog een kans? Nu hij dit later doet maakt Adriaantje zich schuldig aan verblijf in het Markizaat, wat verboden is. Dat wordt dus zeer streng bestraft. Uit dit document blijkt ook dat Teun toen al was geëxecuteerd in Brussel, op verdenking van diefstal.

Waarom er verschil gemaakt wordt tussen Giel, die meerdere zware vergrijpen gepleegd heeft, en Adriaantje is niet duidelijk. Giels familie waren hardwerkende mensen, die wel af en toe in de fout gegaan zijn. Zo zijn twee ooms van Giel veroordeeld voor diefstal en heeft de vader van Giel iemand in de arm geschoten met een geweer. De familie Luijks was arm. De vader van Teun en Adriaantje was speelman, hij speelde viool. Misschien dat Giel daarom in zijn eigen dorp, waar nog veel familie woonde, het voordeel van de twijfel kreeg.

Teun en Adriaantje zijn dus dood en Giel zit gevangen in Middelburg. Echter Giel ontsnapt uit de gevangenis in Middelburg. Hij zwerft rond en begaat meer misdaden. Op enig moment wordt Giel opgepakt bij Breda. We vinden weer documenten waarin wordt beschreven wat hij zoal uitgevoerd heeft.

Op 14 december 1763 is er een document op gemaakt naar aanleiding van het proces in Breda. Hierin staat het volgende: de gevangene zegt te zijn Michiel Antonij Jaspers, geboortig van Rucphen onder het Markizaat van Bergen op Zoom. Thans gedetineerde op de gevangentoren alhier. Vrijwillig, buiten pijn en banden, heeft bekend en beleden dat hij voor enige jaren en wel op 26 januari 1756 wegens begane dieverijen te Zegge is geselsd, gebrandmerkt en verbannen. Dat hij niet tegenstaande na verloop van enige tijd, te weten op 3 oktober 1759, te Rucphen wederom wegens begane misdaden met de strop om de hals geselsd en gebrandmerkt is.

Voorts is hij tot vier jaar tuchthuis veroordeeld en voor eeuwig verbannen uit de Generaliteit. Mocht hij zich weer in de Generaliteit vertonen, dan zou hij met de dood worden gestraft. De gedetineerde is geplaatst in het tuchthuis van Middelburg maar heeft na enkele maanden middelen gevonden om te ontsnappen. Ondanks zijn verbanning heeft hij zich begeven naar zijn zuster in Etten en heeft zich dus enige dagen in de Generaliteit opgehouden. Vervolgens is de gedetineerde naar Zierikzee gegaan waar een vrouwspersoon zich bij hem voegde. Deze heeft gelijk met de gedetineerde in het tuchthuis gezeten. Giel zegt dat de vrouw Marietje Engelberg heet. Hoewel Giel getrouwd is en zijn vrouw nog leeft, hebben zij een tijd als man en vrouw geleefd. In Zierikzee hebben zij kennis gemaakt met Christiaan Heideman, thans ook gedetineerd alhier.

Wie was Christiaan Heideman? Christiaan was acht- of negenentwintig jaar oud. Hij was geboren in Geldrop waar hij ook woonde, maar ging in de zomer werken als tuinknecht in Haarlem. Nu omtrent vier jaar geleden werkte hij bij Cornelis Mallefet net buiten Haarlem. Hij heeft toen van diens wagenknecht, die in de stal woonde, acht of negen gulden aan geld, een paar zilveren schoengespens en een hemd met tinnen knopen gestolen. Hij had de buit in de tuin begraven maar dat werd ontdekt. Hij heeft niet alleen de spullen moeten teruggeven maar moest ook zijn eigen spullen achterlaten.

Hij heeft zich toen als matroos aangemonsterd bij 's land oorlogsschip van kapitein Hoogwerf. Hij heeft daarna een reis van tien maanden naar Curaçao gemaakt. Na terugkomst heeft hij enige tijd gewoond in een pension van Jan van Perven te Rotterdam. Met deze Jan van Perven zou hij naar de Meierij van 's Hertogenbosch reizen. Onderweg, in een herberg te Dintel, heeft hij uit diens zak ontvreemd een gulden of tien aan geld, een paar zilveren knopen, zijnde genaamd Spaanse Matten en een paar zilveren gespen. Hij is er toen vandoor gegaan, wat ook meteen desertie uit het leger betekende.

Hij is gegaan naar Udenhout waar hij enige tijd bij overste Dop in de tuin gewerkt heeft. Na enige maanden is hij daar weggejaagd. Hij heeft toen de daar eerder weggejaagde meid, die een nieuwe betrekking had in Oisterwijk, verleid en is met haar via Dordrecht naar Zeeland gereisd. Hoewel Christiaan getrouwd was en zijn vrouw nog leefde, heeft hij sindsdien met haar geleefd als man en vrouw. In Zierikzee heeft hij kennis gemaakt met Giel Jaspers en is sindsdien met hem opgetrokken.

Al gauw hebben zij het plan opgevat om te Capelle, buiten Zierikzee, een winkel te gaan bestellen van ene Bastiaan, die daar gelijk een herberg houdt. Zij zijn deze afgelopen zomer in de nacht naar Bastiaan toe gegaan. Onderweg hebben zij uit een boerenschuur enig ijzerwerk en een lege zak gestolen. Uit een in aanbouw zijnd huis hebben zij een leer (ladder) genomen en hebben deze tegen de voorgevel onder een raam van het voornoemde huis gezet. Met het mes dat Giel van Christiaan aangereikt kreeg, heeft hij de spijkertjes waarmee het glas vastgezet was, uit het raam gehaald, terwijl Christiaan op wacht stond.

Toen Christiaan iemand hoorde aankomen zijn ze weggelopen. Na enige tijd zijn ze teruggegaan en is Giel door het raam naar binnen gegaan. Via de deur heeft hij de gestolen waar aan Christiaan aangegeven. Giel is nog een keer teruggegaan om meer spullen te pakken. Na die tweede keer moesten zij stoppen omdat er iemand in het huis wakker geworden was en de hond begon te bassen. De buit bestond uit twee pakken met grove nieuwe kousen, een stuk wit linnen van een el (± 70 cm) breed en veertig ellen lang, een stuk rooijen Baai (groeve wollen stof) van zestien ellen, een stuk streep goed van omtrent zestien a twintig ellen, een stuk blauwe grein en een paar zilveren schoengespen.

Ze hebben de spullen in de meegebrachte zak gedaan en zijn er vandoor gegaan. Een eind verder hebben ze de spullen verborgen in een heg. De volgende dag zijn ze met zijn vieren de spullen gaan ophalen. De vrouwen hebben de spullen onder hun rokken verborgen en zijn teruggegaan naar hun verblijf in Zierikzee. Daar hebben zij de spullen verdeeld. Bij hun gevangenneming hadden zij nog enig van deze spullen aan.

Ze zijn verder getrokken en hebben enige tijd in Goeree bij Jacob Dimmerse Krijge gewerkt. Na enige tijd hebben zij daar een kist opengebroken met een ijzeren ploeghamer en ploegijzer. Uit de kist hebben zij gestolen twee wambuizen, een hoed, twee hemdsrokken met zilveren knopen, een paar zilveren schoengespen, drie paar kousen, een boek met zilveren sloten, een grote peperkoek, een quaad neusdoekje en een pennenmes. Het grootste gedeelte van deze buit hebben ze te Breda verkocht of verruild.

Ze zijn enige tijd in Breda gebleven. Giel Jaspers heeft daar toen een zadelpistool en een zakpistooltje gekocht en Christiaan Heideman twee zakpistolen. Ook hebben zij lood en kruit gekocht. Met deze pistolen zijn ze naar Geldrop getrokken. Onderweg hebben zij meerdere malen de pistolen geladen en afgeschoten. Tijdens de arrestatie van Giel, op het Slikgat (Langeweg) van Terheijden, had deze de geladen pistolen bij zich alsmede een groot scherp mes.

Ook is toen bij Giel gevonden een gelakte brief geadresseerd aan Marijn Hoogendijk op Hazeldonk (Zevenbergen). De inhoud van deze brief was:

“Marijn Hoogendijk op Hazeldonk, mijn verzoek is als dat gij mij tien pond geld zult brengen aan het Blaaks Veer aan de Galgendijk nevens den Haeff tegenover de galg. Daar zult u een kuil vinden met twee of drie stekkes daarbij. En dat moet daar wezen in de tijd van twee dagen of ik zal jouw hoef afbranden met al wat daar op is. En dat moet ge tegens geen mens in de wereld zeggen, want zo ik het hoor zal 't u toch niet verschonen, en dat moet wezen ofte gij moogt zien wat daar op volgt.”

Er is een brief met dezelfde inhoud gevonden bij Wouter Verbeek onder Zevenbergen. Deze heeft de brief gevonden op de 15e november 1763 en dus op dezelfde dag dat Giel gevangen genomen is. Het zat aan de kleine deur van de grote poort van zijn hoeve. Toen Giel over de brandbrieven ondervraagd is, heeft hij eerst gezegd dat hij deze gevonden had en later beschuldigde hij Christiaan Heideman en zijn vrouw Hendrina ervan deze geschreven te hebben.

Zijn vriendin Maria Fictor (Maria Victor, Tholen 30-12-1736, dochter van Christiaan Victor en Maria Pleune), die hij genoemd had Marietje Engelberg, nu gedetineerd te Zevenbergen heeft echter vrijwillig bekend dat zij de brieven heeft geschreven en dat Giel ze besteld heeft. Later bekent ook Giel dat het zijn idee was, hij deed dit om aan geld te komen. Maria had in Zevenbergen de pen, inkt en papier gekocht. Zij hebben op hun kamer de bovengemelde brieven geschreven. Giel had de plaatsen opgegeven waar het gevraagde geld gebracht moest worden.

Met de lak, die ze bij de vrouw haalden waar ze logeerden, hebben ze de brieven dicht gemaakt. De volgende dag, een dag voor zijn gevangenneming, is Giel alleen op pad gegaan. Hij heeft de brief aan Marijn Hoogendijk niet besteld omdat hij geen galg vond, toen hij de plaats verkende waar het geld gebracht moest worden, hoewel hij dacht dat die daar moest staan. Hij heeft die avond rond zeven uur wel de brief met een touwtje vastgebonden aan de deur in de poort van de hoeve van Wouter Verbeek.

Giel had een gat gegraven bij een heining bij een wilgenpoot, hij had daar drie wilgenstokjes bijgelegd. Wouter had de plaats gevonden en had de geëiste tien pond geld daar weggelegd en had het enkele dagen laten liggen. Giel was van plan na enkele dagen het geld te gaan halen maar werd door zijn aanhouding daar in tegengehouden.

Dan volgt de uitspraak: omdat dergelijke dieverijen met inbraak en geweld zijn geschied, en het bij zich dragen van een schietgeweer en het schrijven van brandbrieven volgens de wetten en plakaten met de dood moet worden bestraft en dus niet mag worden getolereerd in een land van justitie; temeer omdat de gedetineerde al tweemaal eerder wegens gepleegde gruweldaden is veroordeeld en verbannen; zo is 't dat Heeren president en schepenen der stad Breda, gelezen en onderzocht hebbend de criminele eis en conclusie van den Hoog Ed. Heer Stephen, Grave van Randwijk, Heer van Homoet en Cameren, Ridder van de Koninklijke Poolse Orde, den Witte Arend, Drossaard en Schout van de stad en Baronie van Breda, als eiser ten laste van de gedetineerde gedaan en genomen en dus in deze op alles wel en rijpelijk gelet en beraad hebbende waarop enigszins te letten en te beraden viel, verklaren dat de gedetineerde verbeurd heeft zijn lijf en goed en veroordelen hem om gebracht te worden voor het stadhuisplein, alwaar men gewoon is executie van criminele justitie te doen, en aldaar als voorbeeld en afschrik aan een paal met het koord te worden gewurgd en het aangezicht met vlamvend vuur geblakerd. Daarna zal zijn geëxecuteerde lichaam buiten op de gerechtsplaats op een rad of paal worden geplaatst, waaraan ten teken een pot zal worden gehangen. Verder veroordelen we hem tot het betalen van de kosten van het proces.

In het archief van Zevenbergen ligt een aantal documenten met betrekking tot deze zaak. Het zijn o.a. de ondervragingen van Maria Fictor (Victor), de getuigenverklaring van Wouter Verbeek, het advies van de rechtsgeleerden en de eis van de drossaard.

Maria Victor had Giel leren kennen toen zij samen gevangen zaten in Middelburg. Net als Giel was zij ontsnapt uit het tuchthuis. Ze was in Middelburg veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf, waarvoor wordt niet vermeld. Ze had Giel opgezocht in Vlissingen en ze waren samen naar Zierikzee getrokken. Ze wist niet dat Giel getrouwd was en leefde vanaf die tijd als man en vrouw want Giel had beloofd haar te trouwen.

In Zierikzee huurden ze een kamer in de Meelstraat, tegenover een herberg waar een fles als uithangbord hing. In die herberg logeerden Christiaan Heijdeman en Henrica Pennenberg. Ze waren vaak samen opgetrokken. Na de diefstal in Capelle hadden ze van een deel van de stoffen kleding gemaakt en een gedeelte later verkocht in Breda. Van Zierikzee waren ze naar Flackee gegaan. Maria en Henrica zijn daar gebleven en Giel en Christiaan zijn naar Goeree gegaan.

Schijnbaar hadden zij gehoord van de kist met inhoud en besloten deze te gaan stelen. Ze namen een paar dorsvlegels mee om net te doen alsof ze werk zochten. Na de diefstal zijn de mannen teruggekeerd en zijn ze per schip via Steenbergen naar Breda gegaan. Daar hebben zij gelogeed in herberg Het Kanon bij de Antwerpse brakke. Giel en Christiaan zijn een aantal dagen weggeweest, volgens hun zeggen naar Tilburg. Toen ze terugkwamen zijn ze nog een paar dagen in Breda gebleven en zijn toen naar Het Slikgat (Langeweg) onder Terheijden gegaan. Ze hebben gelogeed bij Schrijvers en Giel is daar ook gearresteerd.

Uit de ondervragingen blijkt dat Maria eerst alles ontkende en ook nog verkeerde namen opgaf, zo noemde zij zich Engelberg, Waaterberg en Pleune (de naam van haar moeder) voordat zij haar eigen naam opbiechtte. Later vertelde zij dat ze gedwongen werd. Giel Jaspers dreigde haar te slaan, dood te steken en te vermoorden. Zij bleef weigeren de brandbrieven te schrijven tot Giel het pistool op haar borst zette. Later bekent ze de brandbrieven vrijwillig geschreven te hebben. Het papier had ze gekocht bij de weduwe De Rooij en de inkt en de pennen bij de schoolmeester in Zevenbergen.

Ze hadden de brieven geschreven buiten op een rustige dijk. Giel had de brieven overgenomen en bij Schrijvers op het Slikgat, waar ze logeerden, met lak dichtgemaakt. De lak had hij van de vrouw van Schrijvers. Op maandagmiddag had Giel, zo vertelde hij later toen ze op bed lagen, de brief bij Wouter Verbeek besteld en dinsdag zou hij die naar Marijn Hogendijk brengen. Maria werd er van verdacht dat het haar idee was om de brieven te schrijven. In de tijd dat ze in Middelburg gevangen zat, zat daar ook Jan Batholomeus gevangen. Deze had veel geld verdiend met het schrijven van brandbrieven. Maria bekende wel gehoord te hebben van Jan Bartholomeus en van diens brandbrieven maar het idee kwam van Giel die ook de verhalen kende.

Op 16 december 1763 wordt Giel Jaspers geëxecuteerd. Zijn lichaam wordt daarna op een rad gelegd waar het dient als voedsel voor de gieren en kraaien. Meestal was de executie met de wurgpaal een snelle dood. Tenminste als men hem eerst wurgde en daarna pas zijn gezicht blakerde. Dat men zijn gezicht in brand stak heeft te maken met de begane overtreding. Zijn dreigement met brandstichting wordt bestraft met vuur.

Christiaan Heideman werd wegens diefstal en wapenbezit veroordeeld tot de galg. Ook hij werd op 16 december 1763 geëxecuteerd. Maria Victor werd veroordeeld tot geseling en brandmerken en haar straf werd vermeerderd met 30 jaar gevangenisstraf met dwangarbeid. Zij zat deze straf

uit in het Sint Joris Gast- en Tuchthuis te Delft. Stad en Lande van Zevenbergen betaalde hiervoor 30 gulden per jaar. Wegens goed gedrag heeft Maria Victor gratie gekregen en is vrijgekomen op 20 september 1777. Of Hendrica Pennenberg is gearresteerd en bestraft, heb ik in het archief niet kunnen vinden.

Ook Gerard Jaspers, de zoon van Giel Jaspers, is op het criminele pad gegaan, in 1794 wordt hij er van verdacht, samen met Willebrord de Bruin, Jacobus Boeren, Machiel, Jan en Piet Catoen en Cornelis Rommens, van knevelarijen (afpersing), gewelddadigheid, inbraak en diefstal. De bende stond bekend als de bende van de Voetenbranders, onder leiding van Jan Catoen. Gerard lijkt hier aan de galg ontsnapt te zijn. Hij was nog voortvluchtig toen een aantal anderen aan de galg gestorven zijn. Machiel, Jan en Piet Catoen zijn halfbroers van Gerard Jaspers. Gerard is tweemaal getrouwd, beide keren met dispensatie wegens bloedverwantschap. Eerst met Digna Boeren en daarna met Adriana de Bruijn.